

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Sacramentis. In qua Tractatibus decem de Sacramentis in genere, tum
speciatim, videlicet de Baptismo, Confirmatione, Eucharistia spectata vt
Sacramento, & vt sacrificio: de Pœnitentia, de Suffragiis, Indulgentiis, &
Iubilo, de Bulla Cruciat, de Extrema-vnctione, & demum de Ordinis
Sacramento ...

**Castro Palao, Fernando de
Lugduni, 1669**

Qualiter absolutio à censuris impendi debeat. §. 5

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76649](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76649)

illegij. Adde, falsum esse absolutum, & simpliciter, amplio- rem potestatem Confessario, quam Episcopis concedi: siquidem Episcopis conceditur potestas ad omnes irregularitates, quae Confessori denegatur, & ad omnes calos occultos Pontifici re- servatos. Præterea, si Episcopis concederetur potestas ab- soluendi à censuris ad forum contentiosum deducendis, de- beret illis concedi absque vlla dubitatione pro foro exter- no, ex quo aliorum Iudicium iurisdictioni detrimentum patere- tur. Quod tamen non patitur ex concessione Cruciatæ, cum Ordinarij in foro externo absolutionem Cruciatæ non admittant. Ad Extrauag. *Elis Dominici*, tripliciter Sanch. *dicto lib. 6. cap. 17. num. 43. in fine*, respondet. Primò, non interdiceret ab- solutionem cuiuscunque criminis ad forum externum dedu- cti: sed tantum hæresis. Secundò, non interdiceret absolutio- nem factam virtute Cruciatæ, aliorumque privilegiorum ab alijs Pontificibus concessorum, sed absolutionem factam vir- tute privilegiorum, quæ ab eodem Sixto IV. sint concessa. Tertiò respondet, cessasse iam illam Extrauag. quia fuit qua- si clausula addita ad Bullam Cœnæ, quæ cum suo Authore expirauit.

§. V.

Qualiter absolutio à censuris impendi debeat.

1. Impendi debet satisfacta parte si fieri potest.
2. Quid si alio modo impendatur Probatur inualidam esse.
3. Contrarium est satis probabile.
4. Nominis partis qui veniat.
5. Negant plures extra Sacramentum Pœnitentiæ absolutionem à censuris præstari posse virtute Cruciatæ.
6. Verius est præstari posse.
7. An absolutio virtute Cruciatæ præstet pro utroque foro?
8. Affirmant plures.
9. Verius est solum pro foro conscientia prædesse.
10. Satisfit contrarius.
11. Absolutus virtute Bullæ si in foro externo delinquit, non est ita rigidè puniendus, ac si absolutus non esset.
12. Qualiter probabitur esse virtute Bullæ absolutum.
13. An possit Confessarius absolvere virtute Bullæ ad reinciden- tiam Propositur ratio dubij.
14. Resoluitur negatiua pars.
15. Satisfit rationi dubij anti.

1. **C**onstat ex verbis bullæ relatis absolutionem à cen- suris concedendam non esse, quin parti, si potes, satisfac- tius, in minus cautionem præstes, iuxta textum in cap. *Venerabilis de sent. excomm. in 6.*

2. Difficultas autem est, an si de facto tibi potenti satisfacere concedatur absolutio, quia de facto satisfeceris, valeat absolutio? Et quidem esse illicitam, nemini est dubium. Quod autem sit inualida, inde probatur: quia est collata à non habente potestatem: cum enim potestas eligendi Confessarium, qui te à censuris absoluat, concedatur sub ea forma, ut satisfacias parti, si potes, electio Confessarij emissa tali for- ma inualida est ergo & absolutio.

Dices, satisfactioem partis in hac delegatione appoftram non esse, vt cõditionem, sed solum vt monitionem illius, quod spectato iure Confessarius seruari debet: quocius autem in delegatione forma iuris communis exprimitur co modo, quo iure communi expoflularur, non inducit conditionem, si aliàs iure communi non inducebat, neque irritat actum, si aliàs iure communi validus est, vt docet Glossa recepta in *Clement. 1. de officio delegat. verbo, Receptis*: & pluribus comprobant Nauarr. cap. 27. n. 37. Couarruu. cap. *Alma* 1. p. §. 9. n. 8. Thom. Sanchez lib. 3. de matr. disp. 33. n. 3. At satisfactio partis in absolutione censura ita à iure expoflularur, cap. *Ex parte. el. 1. de verbor signifi. catione*, illius omiflio absolutionem non irritet, neque irritare debet in hac delegatione: & ita tradit Emman. 1. 1. *sum. cap. 83. n. 4.* & probabiliffimum reputat Sanch. *d. lib. 3. de matr. disp. 33. n. 3. circa finem.*

Sed contra: quia satisfactio partis non solum expoflularur in delegatione Confessarij, vt ipse absolutionem concedat, sed etiam ipsi pœnitenti iniungitur, vt electionem Confessarij faciat, & sub ea forma ei traditur facultas Confessarium eligendi. At iure non inest, quod electio Confessarij concedatur sub partis satisfactioem: ergo sic concessa conditionem importat iuxta ea, quæ Gloss. tradit in cap. *Cum dilecta. de rescript. verbo latus*, & ibi Abbas num. 12. Couarruu. in cap. *Alma* 1. p. §. 9. n. 8. Atque ita absolutionem esse nullam, si tibi præstetur, parte non satisfacta, cum satisfacere possis, docent expressè Ledefm. 2. p. 4. *quæst. 26. arr. 1. fol. 359.* Nauarr. lib. 3. *confessor. tit. de Regulari. conf. 75. nu. 36.* aliàs lib. 5. *de sentent. excommunicat. conf. 49. num. 1.* Gutierrez. allegat. 9. nu. 6. Medin. lib. 2. cap. 12. fol. 303. Ang. *Florus* 2. p. *quæst. vnica. de excommunicat. arr. 4. distict. 9.* Cordub. *sum. quæst. 18. p. 1. dicto 2. & quæst. 187. p. 4. & lib. 5. quæstionary, quæst. 43. dub. 3. in fine.* Henriquez lib. 7. *de in-*

dulgent. cap. 13. num. 2. Manuel sibi contrarius in *Bulla §. 9. num. 52.*

3. Cæterum, etsi hæc sententia communis sit, credo cum Thom. Sanch. *dicta disp. 33. num. 3.* probabiliffimum esse, valida fore absolutionem: quia satisfactionem partis non tibi exigit Pontifex, vt conditionem ad concedendam potestatem eligendi Confessarium, aliàs electioni Confessarij præmittenda foret, neque etiam vt Confessarius te absoluat, sed solum præscribit modum in absolutione seruandum. Quod non leuiter colligitur ex verbis bullæ, si bene expendantur. Nam concessa facultate eligendi Confessarium, & absoluedi ab omnibus censuris, & pœnis, nulla de satisfactione partis mentione facta, postmodum subiungit: *T en caso que sea necesario satisfacion para conseguir la dicha absolucion, la hagan por sus personas, y auiendo impedimento la puedan hacer sus le- rederos, o otros por ellos.* In quibus verbis nullum est, quod in- dicit potestatem absoluedi sub conditione satisfaciendi parti concedi, quin potius manifestè indicatur, Pontificis metem nullam aliam fuisse, quam monere Confessarium, qua satisfac- tione contentus esse posset, ad præstandam absolutionem.

4. Nominis partis, cui est satisfactio præstanda, non intelli- gitur Iudex, nec Notarius salarium recepturus, nec fideus, ne- que alius, cui est per Iudicem pœna applicanda, sed ille tan- tum, cui satisfactio debetur, & in cuius fauorem excommu- nicatio lata est, vt docuerunt Ledefm. 2. p. 4. *quæst. 26. arr. 1.* Cordub. *de indulgent. q. 43. dub. 3. in fine.* Gutierrez. lib. 1. *qq. canon. cap. 5. n. 29.* Emman. Rodrig. §. 9. num. 53. Auila *de censur. 2. p. c. 7. disp. 3. dub. 7.* vbi aduertit, semper curandum esse, vt satis- factio reipi ante absolutionem exhibeatur: quia obtentæ ab- solutione læpius solet omitti. Quod si satisfactio incerta fue- rit, vel dubia, sub cautione valide, & licitè præstari absolutio potest, vt notauit Nauarr. cap. 26. n. 7.

5. Sed, an hæc absolutio à censuris in Sacramento Pœnitenti- æ, an extra, præstari possit, difficultate non caret. Negat extra Sacramentum Pœnitentiæ præstari posse Cordub. in *sum. q. 19. fol. 60.* Nauarr. cap. 26. n. 31. & lib. 1. *conf. 28. tit. de sentent. excommunicat. ad 4. quæstionem, & c. Cum coningat. de rescrip- tis, causa 2. nullitatis pag. 12.* Couarr. cap. *Alma mater* 1. p. §. 11. n. 11. & 16. Sarmiento 1. *select. cap. 9. n. 5.* Rodrig. in *expos. Bul- læ §. 9. n. 54.* Mouentur ob tenorem, quem Bullæ antiquæ ob- seruabant in concedenda hac facultate, qui sic se habeat: *T puedan eligir Confesor, que oidos diligètemente sus pecados, les pueda absolver de qualesquier crimines, & c. de qualesquier cõ- suras y penas. & c.* Ablatiuū enim illud absolutum, eorū peccatis diligenter auditis, formam inducere videtur, leg. *A ffatore. ff. de cõbit. & demonstrat.* Et licet in præsentibus bullis ea verba non habeantur, videntur tamen æquivalentia appofita esse: siquidem simul cum absolutione à censuris absolutionem à peccatis Pontifex coniunxit: *T les pueda absolver de qualesquier peccados y censuras aun de los reservados à la Sede apostolica, y de los no reservados, todas quantas veces los confessaren.* Indican ergo hæc absolutionem in confessione esse faciendam.

6. Verum, etsi consulum sit in sacramento pœnitentiæ hæc præstari absolutionem, non tamen id necessarium esse, vt bene tradiderunt Sotus in 4. *dist. 18. art. 5. colum. 9.* Henric. l. 7. *de indulg. c. 13. litt. O.* affirmans, commissarium de hac re- consulum sic declarasse. Rodrig. in *additionib. retractans* sen- tentiam §. 9. n. 47. Villalob. *claus. 9. nu. 23.* Auila *de censur. 2. p. c. 7. disp. 3. dub. 13.* Gatica *de benefice. 2. p. cap. 5. num. 53.* Mouentur quia absolutio à censura fieri optimè potest, spectato iure communi, teste Syluest. *Absolutio 3. notab. 3. initio.* Rodrig. Auila, & alijs *suprà*, ideoque parochus absolueret extra con- fessionem à censura non seruata potest, vt probat Cordub. *dicta quæst. 19.* & Episcopus à qualibet seruata virtute Tri- dent. quin confessionem excipiat, vt est praxi receptum, & in articulo mortis quilibet Sacerdos potest à censuris absolueret, nulla confessione audita, vt docet Nauarr. cap. 27. n. 270. §. 6. Sed ex bulla non colligitur obligatio præmittendi confessio- nem sacramentalem. Nam esto, publicaretur facultas absol- uendi à peccatis, & censuris sub illo tenore, *auditis diligenter eorum confessionibus*; non inde inferret, confessionem absolu- tioni à censuris, necessariò præmitti debere: illa enim verba referri possunt ad peccatorum absolutionem, quæ necessariò exigit confessionem; non verò ad absolutionem à censuris, quæ absque confessione fieri potest. Præterea, illa verba non videntur importare conditionem; sed instructionem illius, quod faciendum expedit, vt absoluedi dispositio apprimè cognoscatur. At sub illo tenore præfens bulla non publicatur, sed potius illa verba à tempore Pij V. expuncta sunt; forte ne prima opinio inualeret: verba verò, sub quibus potestas absol- uendi conceditur, solum indicant, debere absoluentem esse Confessarium idoneum, qui possit à peccatis absolueret, aliàs non erit aptus, vt censuratum absolutionem concedat, vt bene aduertit Suar. 5. *de censur. disp. 7. sect. 6. à n. 2.* Ergo ex bulla non colligitur obligatio præmittendi confessionem absolu- tioni centuratum. Ergo extra confessionem hæc absolutio impendi non potest.

7. Grauior dubitatio est, an hæc censurarum absolutio, licet

licet

licet

siue in Sacramento Pœnitentiæ, siue extra, concessa proficit absolutio, non solum pro foro conscientie, sed etiam pro foro externo, & iudiciali.

Si absolutio tibi solum pro foro conscientie proficit, sic in publico te gerere debes, ac si adhuc in excommunicatione persisteres, & Iudex poterit te pro delicto commisso punire, & censura ligatum reputare, ac si nulla absolutio concessa fuisset. Secus est, si absolutio pro foro externo, & iudiciali proficit, si prodest absolute, impedit, ne Iudex te ob delictum, ob cuius causam censura ligatus fuisti, puniat, & præcipue ne te reputet censura ligatum ab eo tempore, quo abolutionem obtinisti. Sed esto, diuini te immiscueris, non possit te, vt censura transgressorem condemnare.

8. Plures enim Doctores non infimæ notæ tenent, virtute Cruciatæ impensam abolutionem prodesse pro vtroque foro. Sic Medin. lib. 2. sum. cap. 12. circa finem. Rodrigu. in explic. Cruc. §. 9. num. 55. ad finem. & in addit. num. 49. & 99. reg. 1. tom. quæst. 20. art. 6. & quæst. 61. art. 6. & in sum. tom. 1. c. 81. num. 9. Vgolin. de censur. tab. 1. cap. 10. §. 4. num. 5. Bobadilla in sua polit. lib. 2. cap. 19. num. 46. Vega in sum. 1. p. cap. 6. casu. 52. & alij, quos refert, & sequitur Nicol Garcia de benef. 2. p. cap. 5. num. 55. Moutentur: quia in Bulla Cruciatæ conceditur potestas absolueendi absque vlla limitatione fori interni; ergo non est à nobis adhibenda, cum beneficium Principis debeat latam habere interpretationem, leg. Beneficium ff. de constit. Princip. & leg. 28. tit. 34. part. 7. & in dubio interpretari debeamus actum, vt pleno iure valeat, quam debiliori, leg. Quoties. la. 2. ff. de rebus dubiis. Secundo, cum Pontifex intendit, vt solum pro conscientie foro absolutio, & dispensatio proficit, vt videre est in facultate concessa Episcopis à Trident. sess. 24. cap. 6. de reformat. & in dispensationibus, quæ à sacra Pœnitentiaria expediuntur. Cum ergo in Bulla Cruciatæ id non expresserit, pro vtroque foro prodesse absolutio debet. Tertio, absolutio pro solo conscientie foro est nimis limitata, & restricta, ita vt nequeat absolutio simpliciter dici: siquidem virtute illius non potest absolutus se publicè, & in exteriori foro diuini immiscere, quin possit per Iudicem puniri. At in Bulla Cruciatæ conceditur absolutio à censura simpliciter, & absolute: ergo de abolutione simpliciter, & absolute intelligenda est. Quarto, specialiter probatur ex declaratione Pij V. in iudicio anni 1568. 5. Kalendas Decembris, vbi inquit Summus Pontifex: *Declarantes in super, tam presentes, quam alios quascunque supra concessiones similibus, vel dissimilibus indulgentiarum à nobis, aut prædecessoribus nostris hæcenus emanatas, & in futurum quomodolibet emanandas Litteras, Christi fidelibus ipsis, nisi ad earum effectum in foro conscientie, & penitentiæ consequendum duntaxat non autem foro fori, aut contentioso, nisi satisfecerint, vlla tenus suffragari.* Ex quibus verbis videtur inserti facta satisfactione facultatem absolueendi, quæ in Bulla Cruciatæ conceditur in foro conscientie, & penitentiæ,

9. Cæterum, verius existimo, abolutionem virtute cruciatæ solum pro foro conscientie prodesse, & nullatenus pro foro iudiciali. Sic docuit Couaruu. in cap. Alma. 1. p. §. 12. nu. 16. Nauar. com. 13. de penit. & remiss. & cons. 11. de sentent. excommunicat. alijs 51. & §. 52. & cons. 4. num. 2. de sepulchris. Ioan. Gutierrez. l. canon. 99. c. 2. per totum. Philiac. de officio Sacerdot. 1. p. l. 3. cap. 27. ad finem. Tolet. sum. l. 1. cap. 14. num. 8. & 9. Sayrus de censur. l. 2. cap. 20. num. 31. Grassis decis. aur. l. 4. cap. 15. Auila 2. p. cap. 7. disp. 3. dub. 10. & 12. Suar. de censur. disp. 7. l. 5. num. 21. & 1. a. de relig. tract. 10. l. 9. cap. 2. num. 34. Sanch. l. 6. in Decal. cap. 17. num. 43. Villalob. clausul. 9. bulla, num. 24. Mouaor: quia potestas absolueendi à peccatis, & censuris, quæ confessorio electo in cruciatæ conceditur, est, vt maiori cum puritate possit indulgentiam obtinere, vt constat ex illis verbis: *para, que con mas puridad de sus conciencias, &c.* Sed ad huiusmodi finem consequendum sufficit absolutio pro solo conscientie foro: ergo non est extendenda ad forum iudiciale. Secundo, sub eodem tenore verborum conceditur facultas absolueendi à peccatis, & à censuris. At ob abolutionem à peccatis excusare non potes illos à iudice punitionem, si in iudicio deferantur: ergo neque ob abolutionem à censuris, cum ab eadem forma concessionis vtraque absolutio determinetur, ac proinde eundem effectum habere debet, argum. leg. *Tam hoc iure ff. de vulgar. & pupillar.* Tertio cum summus Pontifex intendit abolutionem censurarum pro vtroque foro prodesse, non Confessorio, sed Ordinario, vt potest Iudici in vtroque foro, potestatem concedit: quod maxime verum habet in potestate facta per Iubileum, & Cruciatam, aliudve simile priuilegium, quod ad animæ puritatem dirigitur: ex quo stylo necessario inferendum est, facultatem Cruciatæ pro solo conscientie foro prodesse. Quarto, credendum non est, velle Pontificem, Cruciatæ Bulla iurisdictionem ecclesiasticam Ordinariorum aliqua ex parte minuire, eorumque auctoritati detrahere. At, si Bulla concederet facultatem absolueendi à censuris pro foro externo, & iudiciali, graueret detraheret ecclesiasticæ iurisdictioni, & auctoritati: si quidem absolutus erat ob contractum matrimonium, viuentem coniuge: quia prudenter pro-

luit, quasi in illius contemptum, se diuini miscere poterit, Ergo potestas Cruciatæ ad forum externum, & iudiciale non extenditur.

Neque rationes contrariæ obstant. Ad primam concedo, facultatem absolute concessam, & beneficium Principis late interpretandum esse, nisi ex subiecta materia aliud colligatur, vt in præserti colligitur ob præiudicium ordinariæ iurisdictionis, cui non est visus Pontifex derogare, nisi id expresse exprimat, argumento leg. 2. §. Si quis à Principe. ff. Ne quid in loco publico. Ad secundam respondeo, potius cum Pontifex intendit eius rescriptum pro foro externo prodesse, id exprimit. Adde, in Tridentino oportet exprimeret facultatem ibi concessam solum pro foro conscientie Episcopis concedi: quia concedebatur illis, qui in vtroque foro iurisdictionem habebant, ideoque si absolute fuisset facultas concessa, optime præsumeretur pro vtroque foro concessam esse: secus vero est in facultate commissa Confessorio, qui pro externo foro nullam gaudet iurisdictionem. Et forte ob eandem causam in dispensationibus à sacra Pœnitentiaria aduertitur, pro foro conscientie tantum prodesse: quia non cuiusque Confessorio approbato, sed Magistro, vel Doctore in Theologia, seu iure canonico committuntur: qui sapè iurisdictionem habent in foro externo. Ad tertium nego, abolutionem pro foro conscientie deferentem non esse simpliciter abolutionem censuræ, cum de facto, & in te ipsa tollat vinculum, quo ligatus eras, & que Ecclesie confessorio restituit, & capacem reddit illius suffragiorum, aptumque, cui beneficia, & iurisdictiones ecclesiasticæ concedantur, & vbi cesset scandalum, te gerere potes, ac si Iudice esses absolutus. Quapropter absolutio à Iudice postmodum facta, quæque pro foro externo deleruit, non est propria absolutio, cum iam inueniat vinculum censuræ sublatum, sed est abolutionis facta publica, & authentica declaratio. Ad quartum respondeo cum Couaruu. dicto c. Alma. 1. p. §. 12. nu. 16. Gutierrez. lib. 1. can. 99. cap. 2. nu. 19. Pium V. solum declarasse, eum quem constabat parti satisfecisse virtute Iubilei, & Cruciatæ, absolui posse, tam in foro conscientie, quam externo, ad effectum consequendi indulgentiam, ita vt neque à Iudice, neque à parte impediri possit, quominus confiscetur, & communicetur, aliæque opera præter ad indulgentiam consecutionem requisita. Non tamen inde fit, censeri pro foro externo simpliciter absoluitur: siquidem ad alios effectus te gerere debet, ac si absolutus non esset. Quinimo, obtento iudicio, si non te Superiori absolueudum præsentet, in eandem excommunicationem in foro interno reuincit, vt satis indicat ipse Pius V. in sua declaratione dicens: *Quinimo eum in illas postmodum reuincit, & in futurum reuincit, & notauit.* Gutierrez. dicto c. 2. nu. 20. Suar. l. 4. de relig. tract. 10. lib. 9. cap. 2. n. 38. & seqq.

11. Verum, esto, absolutio data à Confessorio pro foro externo non proficit; sed illa non obstante profficit Iudex aduersus absolutum procedere, ac si absolutus non fuisset: tamen, si de abolutione fidem faciat, temperandum est rigor in punitione: quia verè coram Deo non est censura violator, tamen coram hominibus præsumatur, ac proinde sola ea punicio, quæ necessaria fuerit ad satisfactionem scandalis, & aliorum exemplum, & delinquentis inobedientiam reprimendam, adhiberi poterit, vt bene notauit Suar. dicto t. 4. de relig. rr. 10. lib. 9. cap. 1. num. 36. in fine. Acosta de Andrade in explicat. Cruciatæ. q. 50. Secunda resolutio.

12. Quod, si roges, qualiter probabis, te esse absolutum, vt Iudex credere teneatur, affirmat Medim. in huius Confessor. c. 12. in fin. Rodrigu. in addit. ad supradictum §. 9. num. 51. te iustificenter id probare, si schedulam à confessorio accipias in qua ipse confessorius testetur, te virtute cruciatæ absoluisse, parte satisfacta. Scio tamen Ledelma 2. p. 4. quæst. 26. art. 1. col. penult. & Ioan. Gutierrez. 99. canon. lib. 1. cap. 2. num. 17. non probati dictum testimonium: quia est testimonium Confessorij, qui in iudicio forensi non admittitur vt testis, cum sit Iudex pro solo conscientie foro constitutus: ob quam causam Rodrigu. addidit, ad iudicandos esse duos testes, qui absolutio interfuit, & de illa testificari possint. Nauar. verò. l. 5. consil. 11. de sentent. excommunicat. cons. 26. sentiens non esse sufficientem schedulam Confessoris ad faciendam fidem, neque esse turam ad ducere testes, qui absolutio, quæ frequenter datur in Sacramento Pœnitentiæ, interfuit, asserit, prædictam schedulam à Confessorio affirmante, satisfacta parte, absoluisse, debere accipi coram Notario, & testibus, & Notarium in fine schedule testari debere, se fuisse à Confessore prædicto absolutum, tali die, & loco, &c. & ad illius abolutionis fidem faciendam illam schedulam datam fuisse. Cæterum existimo, solum testimonium Confessorij, offensa bulla, sufficere, vt Iudex teneatur credere, te fuisse absolutum, & rigorem penæ ordinariæ temperet. Nam, cum, satisfacta parte, non agatur de præiudicio tertij, videtur Confessorio credendum, qui ob officium Iudicis in foro conscientie incapax non est testificandi ex licentia penitentis, & in illius fauorem in foro externo: si enim contrahens secundas nuptias ob acceptum nuncium de morte uxoris, qui fallus fuit, excusatur à penis, quibus afficiendus erat ob contractum matrimonium, viuentem coniuge: quia prudenter pro-

cessit, fidem testi aliis idoneo adhibens, vt probat textus in cap. in presentia de sponsalib. cur non poterit iudex te excusare à censuræ violatione ob dictum Confessarij testantia te absoluisse? Certe potest.

13. Tandem decidendum superest, an Confessarius virtute Cruciatæ absoluerit possit ad reincidentiam? Ratio difficultatis est: quia, cui competit absoluerit potestas, competit potestas ligandi, cum vtrique ab eadem iurisdictione originem ducat, ex Gloss. celebri cap. Cum dilectus de consuetud. Sed virtute Bullæ competit Confessori potestas absoluerit, saltem pro voto conscientia. Ergo etiam competit potestas ligandi. Ergo potest absoluerit ad reincidentiam, quæ est absolutio, & ligatio simul. Deinde, cui plus conceditur, minus concessum esse censetur ex reg. iuris in 6. Cui licet. Sed virtute Bullæ conceditur facultas absoluerit in totum, saltem in foro animæ. Ergo conceditur facultas absoluerit pro aliquo determinato tempore, quod minus est.

14. Nihilominus sententia verissima est, non posse virtute Cruciatæ absoluerit concedi ad reincidentiam. Quam docuit Sotus in 4. dist. 22. quest. 2. art. 3. Nauar. cap. 27. n. 15. Cordub. in sum. quest. 29. Couaruu. cap. Alma. 1. p. 5. 1. num. 6. Man. Rodrig. in Cruciat. 8. 9. num. 57. Acolta quest. 91. Gomez clausul. 7. n. 27. Villalob. 2. n. 26. eadem clausul. Ratio est manifesta: quia absoluerit ad reincidentiam, non tam est absolutio censuræ, quam illius suspensio pro limitato tempore, vt probat Ioan. Andr. in c. Veniens, el. 2. de testib. cum Felino in c. Ad reprimendum, de officio Ordinar. col. 2. At in Bulla non datur facultas suspendendi censuram, sed ab illa absoluerit: ergo virtute Bullæ non potes ad reincidentiam absoluerit. Deinde, si, vt aliis placet, absoluerit ad reincidentiam non sit effectum censuræ suspensio, sed illius absoluta sublatio pro limitato tempore, simul est eiusdem censuræ moraliter noua impositio. At Confessario virtute Bullæ non conceditur facultas imponendi censuram, sed tantum illam tollendi. Ergo non est concessa potestas absoluerit ad reincidentiam.

15. Ad primam rationem dubitanti admitto, cui ex iure communi, & ordinatio competit absoluerit potestas, competit etiam potestas ligandi: scilicet si ex privilegio competat. Ad secundam concedo, cui conceditur plus, concedi id, quod minus est, si sub eo contineatur: scilicet si diuersum sit, vt est in presenti: non enim sub potestate absoluerit à censura, continetur potestas absoluerit ad reincidentiam: quippe est potestas omnino diuersa: nam vel est potestas suspendendi censuræ effectus pro aliquo determinato tempore, vel tollendi illam, & denuo imponendi: quodcunque elegeris, manifestum est, diuersum esse à potestate absoluerit simpliciter. Adde, maius quid esse potestas absoluerit ad reincidentiam, quam absoluerit simpliciter: quia est potestas ad duplicem actum diuersum, absoluerit, inquam, & ligandi, cum tamen potestas absoluerit simpliciter vnicum absoluerit actum respiciat.

PUNCTUM IX.

De facultate concessa in Bulla commutandi vota.

1. Extenditur privilegium.
2. Differt potestas commutandi à potestate dispensandi.
3. Gaudens potestate commutandi non potest dispensare: bene è contra.
4. Commutatio in melius propria auctoritate fieri potest: in æquale, & à fortiori in minus, auctoritate Prælati faciendâ est, & ex causa.
5. Nequit potestatem habens tantum commutandi, prestare commutationem in rem minorem.
6. Quæ causa requiratur ad commutationem, & qualis sufficiat virtute Cruciatæ.
7. Quale sit subsidium belli, an spirituale sufficiat.
8. Verius est solum temporale sufficere.
9. Limitatur hæc sententia, vt procedat in commutatione adæquata, scilicet in partiali.
10. Fertur iudicium de predicta limitatione.
11. Dissoluntur rationes oppositæ.
12. Ad hæc votorum commutationem non est opus confessione sacramentali.
13. Omnia vota, tribus exceptis commutari possunt.
14. Non excluduntur ab hæc commutatione vota post publicationem emissa, neque emissa, si sic obinenda commutationis.
15. Finito anno publicationis, expirat potestas commutandi.
16. Quælibet sint vota religionis, castitatis, & peregrinationis Ultramarina, ab hoc privilegio excepta.

17. **A**B hæc materia breuiter me expediam, colligens ea, quæ latius tradidi tract. 15. de voto, à punct. 14. vbi fecerit omnia, quæ difficultatem aliquam ingerere in præsentibus possum, explicui.

Bulla ergo Latina sic privilegium refert: *Conceditur illis vota (Ultramarina, castitatis, & religionis duntaxat, exceptis) in aliquod subsidium huius expeditionis per eundem Confessorem commutari.* Hispana vero sic habet: *Podra tambien el Confessor commutar los qualesquier votos en algun socorro desta expedicion, excepto los de castidad y religion, y Ultramarino.*

2. Rto huius explicatione ex ibi dictis aduerte, aliud esse commutare vota, aliud dispensare. Commutare votum est transferre vinculum, & obligationem voti ex vna materia in aliam, hoc est, vt loco vnius obligationis alia subrogetur. Dispensare verò est vinculum voti ex aliqua rationabili causa, Superioris auctoritate omnino relaxare. Vnde, vt bene inquit Suarez tom. 2. de relig. lib. 6. cap. 12. num. 14. commutatio, & dispensatio differunt, tanquam maius, & minus diuersorum generum: differunt enim vt pars, & totum: nam commutatio etiam est aliquo modo dispensatio, non absoluta, sed quoad determinationem materiæ: quippe loco illius materiæ determinatæ, de qua votum erat, alia suscipitur cum eadem obligatione.

3. Hinc manifestè inferitur, gaudentem sola potestate commutandi vota, vti gaudet Confessarius per Bullam electus, nullatenus posse vota dispensare: quia dispensatio, quid maius est, & difficilius, grauiorem causam expostulat, quam commutatio. E contra verò gaudens potestate dispensandi, vota commutare poterit ex reg. iuris, in 6. Cui licet, quod est plus licet vtrique, quod est minus, & pluribus firmat Suar. dicto lib. 6. de voto, cap. 12. n. 9. Lessius de voto dub. 11. n. 94. Sanch. lib. 4. sum. c. 53. n. 4. & diximus dicto tr. de voto, pun. 14. n. 4. tamen si plures oppositum probabiliter sentiant.

4. Tripliciter fieri commutatio potest, in melius, in æquale, in minus bonum. Vt commutatio in melius fiat, neque speciali aliqua causa requiritur, neque auctoritas Prælati, sed propria vouentis auctoritate fieri potest, nisi alicuius legis ecclesiasticæ adit prohibitio, vt ex communi sententia docent Suar. dicto lib. 6. cap. 18. n. 2. Sanch. lib. 4. de voto, c. 50. n. 15. Lessius dub. 11. concl. 1. & segg. Ratio est manifesta: quia Deo, in cuius obsequium votum est emissum gratius est, quidquid melius fuerit. At commutationem in æquale, etsi aliqui sentiant propria vouentis auctoritate, & absque aliqua causa præstari posse, verius censui dicto tract. 15. pun. 15. n. 4. Prælati auctoritate indigere: quia, cum Deo crediti gratior non sit solutio, præsumi nequit illam acceptam habere: quoniam præsumi debet gratius illi esse, cæteris paribus, vt vouens fieri promissis, quam vt ab aliis recedat: Prælati verò ad hæc commutationem faciendam, etiam in rem æqualem, ex causa rationabili necessitati moueri debet, aliàs nulla erit commutatio: quia Prælati in hac commutatione non vt dominus, sed vt œconomus Dei, & illius minister, & dispensator procedit: ergo procedere debet iuxta Dei imperium, & voluntatem, aliàs erit infidelis. At Deus præsumi non potest voluntatem habere, vt absque vlla causa sibi debita relaxentur, etiam aliis debitis æqualibus subrogatis, cum in hac subrogatione nullus specialis honor, & gloria ei accrescat. Ergo nequit Prælati absque causa commutationem voti facere in rem æqualem: & ita docet Suar. dicto lib. 6. de voto, cap. 17. n. 5. Sanch. lib. 4. c. 50. n. 14. & nos diximus pun. 15. illius tractatus. Hinc à fortiori constat, in rem minorem non posse etiam à Prælati fieri commutationem absque causa.

5. Sed, an, causa intercedente, fieri commutatio possit in rem minorem ab eo, qui solum potestatem delegatam habet commutandi, affirmant plures relati à Suar. lib. 6. de voto, c. 19. n. 7. Sed rectius negant Panormit. Syluest. Gregor. Lopez Cætan. Nauar. quos refert, & sequitur Suar. loco alleg. quia commutatio essentialiter designat solutionis æqualitatem. Quæ enim parte ab æqualitate discedit, non commutatio, & subrogatio, sed pura relaxatio, & dispensatio dicenda est.

6. Causa autem requisita ad commutationem in rem æqualem præstandam leuis est, vt docuit Suar. dicto cap. 9. n. 5. Sanchez cap. 50. num. 17. Imo Lessius dub. 11. n. 96. affirmat, solum maiorem propensionem vouentis in materiam, in quam faciendâ est commutatio, esse sufficientem causam honestandi commutationem. Pro commutatione verò faciendâ virtute Cruciatæ nulla alia causa exigitur, quam ea, quam secum trahit materia subroganda, scilicet, subsidium ad belli expeditionem: quia hæc commutatio in bonum commune cedit, vt bene notauit Sanch. dicto lib. 4. de voto, cap. 50. n. 19. æqualitas autem huius commutationis arbitrio prudentis Confessarij relinquatur, qui eo ipso, quod bona fide procedat, commutatio effectum habebit, vt tradunt prædicti Doctores, & diximus illo tract. 15. de voto, pun. 16. in fine.

7. Solum est difficultas, quale sit hoc subsidium belli, in quod necessitati faciendâ est commutatio per Bullam: inquam, sit tempore, vel sufficiat spirituale, nempe, orationes, aliæque pia opera pro felici expeditione belli facta? Sufficere spirituale affirmavit Alphons. Deza, Theologus Societatis Iesu, Compluti in publicis prælect. teste Vivaldo Candelab. Sacramentor. 3. p. cap. 14. n. 39. quod & ipse probabile reputat, & casu, quo vouens pauper sit, nec valet temporale subsidium spirituale